

Helsingin kaupungin alueellinen opiskeluhoito-suunnitelma

Helsinki

Sisällys

Helsingin kaupungin alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma.....	1
1. Johdanto	3
2. Opiskeluhoillon kokonaisuus	4
2.1Lainsäädännöllinen tausta.....	4
2.2Oppijan oikeus opiskeluhoillon palveluihin.....	5
3. Alueellinen opiskeluhoillon yhteistyöryhmä	6
4. Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen alueellisen toteutumisen tavoitteet ja periaatteet	6
4.1Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen tavoitteet.....	7
4.2Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen periaatteet	7
5. Suunnitelma yhteistyöstä opiskeluhoillon kokonaisuuden toteuttamiseksi	8
5.1Yhteistoimintarakenteet.....	8
5.2Tiedonkulku	9
5.3Helsingin kaupungin ja koulutuksen järjestäjien välinen opiskeluhoillon yhteistyö	9
5.4Helsingin kaupungin järjestämisvastuulla olevat palvelut.....	10
6. Koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta sekä muista tarvittavista toimenpiteistä	11
7. Suunnitelma opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentamisesta.....	12
8. Toimenpiteet alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi.....	13
Liitteet.....	14
Liite 1. Alueelliseen opiskeluhoitosuunnitelman liittyvät lait ja asetukset	14
Liite 2. Yhdessä toimien -palvelulupaus	15

1. Johdanto

Helsingin kaupunki vastaa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan palveluiden järjestämisestä. Tämä tarkoittaa, että opiskeluhuollon kokonaisuuden kuraattori- ja psykologi- sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palveluiden järjestämisestä on vastuussa sosiaali-, terveys- ja pelastustoimiala. Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala tuottaa kuraattori- ja psykologipalvelut laatimamme yhteistyösopimuksen perusteella ja vastaa palvelun toteuttamisesta. Palveluiden rahoitus tulee valtiolta, kuten muilla hyvinvointialueilla.

Helsingin olemme koulutuksen järjestäjänä poikkeuksellinen, koska alueellamme toimii Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialan lisäksi useita muita koulutuksen järjestäjiä niin esiopetuksessa, perusopetuksessa kuin toisella asteella. Helsingin alueella tarjoamme muiden koulutusten järjestäjien kanssa laajan ja monipuolisen koulutuksen esiopetuksesta toiselle asteelle.

Helsingissä on yhteensä 168 kaupungin omaa esiopetusyksikköä, 102 peruskoulua, 15 lukiota sekä yksi ammatillinen oppilaitos. Helsingin alueella koulutusta järjestää myös yhteensä 27 yksityistä, sopimus- ja valtion ja yliopiston peruskoulua sekä lukiota ja 23 yksityistä ammatillisen koulutuksen järjestäjää. Lisäksi esiopetusta järjestetään 51 yksityisessä päiväkodissa. Helsingin kaupunkina teemme tiivistä yhteistyötä opiskeluhuollon kokonaisuuden järjestämiseksi alueellamme toimivien koulutusten järjestäjien kanssa.

Tavoitteemme on taata jokaiselle oppijalle kokemus turvallisesta, tasa-arvoisesta ja terveyttä tukevasta opiskeluympäristöstä. Edistämme hyvää oppimista, hyvinvointia ja kestävää tulevaisuutta. Eri toimijoiden välinen suunnitelmallinen opiskeluhoitotyö Helsingin alueella tukee näiden tavoitteiden saavuttamista.

Pyrimme, että Helsingin kaupungin ja sen alueella toimivien koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö opiskeluhuollon kokonaisuuden järjestämiseksi on hyvää ja sujuvaa. Yhteistyön avulla haluamme varmistaa laadukkaan ja yhdenvertaisen palvelun kaikille oppijoille tasavertaisesti. Oppijoiden ja huoltajien osallisuuden varmistaminen tässä työssä on tärkeää.

Tässä suunnitelmassa kuvaamme, miten ohjaamme suunnitelmallista opiskeluhoitotyötä ja alueellista yhteistyötä, jonka avulla tuemme oppijoiden oppimista, hyvinvointia, osallisuutta ja turvallisuutta koko koulutuspolun ajan. Kuvaamme alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän toimintaa sekä opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen alueellisen toteutumisen tavoitteet ja periaatteet Helsingissä. Suunnitelma sisältää myös Helsingin alueella sijaitsevien koulutuksen järjestäjien opiskeluhoitosuunnitelmista ilmenneet arviot opiskeluhoitopalvelujen kokonaistarpeesta ja muut mahdollisesti tarvittavat toimenpiteet.

Kerromme opiskeluhuollon lainsäädännön ohjaaman roolin ja tehtävät ennaltaehkäisevänä, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä palveluna. Lisäksi kuvaamme seurantatoimenpiteet alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumisen valvomiseksi ja päivittämiseksi.

Tämä alueellinen opiskeluhooltosuunnitelma perustuu koulutuksen järjestäjien opiskeluhooltosuunnitelmiin, ja suunnitelman laadinnasta on vastannut alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Suunnitelmassa puhumme lapsista esiopetuksessa, oppilaista perusopetuksessa ja opiskelijoista toisen asteen koulutuksessa, mutta kun puhumme kaikista koulutusasteista yhteisesti, käytämme sanaa oppija. Kun puhumme valtion tai yliopistojen kouluista ja yksityisistä koulutuksen järjestäjistä yhdessä, käytämme termiä yksityiset koulutuksen järjestäjät.

2. Opiskeluhoollon kokonaisuus

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan oppijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa oppimisyhteisöissä (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki, 3 §).

Opiskeluhoolto on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää yhteisöllistä työtä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien oppimisyhteisöissä työskentelevien yhteinen tehtävä. Opiskeluhoolltoa toteutetaan kasvatuksen ja koulutuksen toimialan sekä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimijoiden suunnitelmallisena yhteistyönä oppijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Lisäksi oppijoilla on oikeus yksilökohtaisiin opiskeluhoolltopalveluihin, joita ovat esiopetuksen neuvolapalvelut, koulu- ja opiskeluterveydenhuolto sekä kuraattori- ja psykologipalvelut.

Helsingin kaupunki vastaa opiskeluhoollon palveluiden järjestämisestä, mutta yksityiset koulutuksen järjestäjät voivat hankkia opiskeluhoollon palvelut joko kokonaan tai osittain Helsingin kaupungilta, tai järjestää ne itsenäisesti. Sekä Helsingin kaupunkia että muita koulutuksen järjestäjiä ohjaavat samat lait ja asetukset, joiden puitteissa opiskeluhoolltoa järjestetään. Lisäksi muilla koulutuksen järjestäjillä voi olla omia strategisia tai muuten sovittuja painopisteitä, tavoitteita ja periaatteita opiskeluhoollon järjestämisen toteuttamiseksi.

2.1 Lainsäädännöllinen tausta

Alueellisesta opiskeluhoolltosuunnitelmasta ja sen sisällöstä on säädetty oppilas- ja opiskelijahuollolaissa (13 a §). Lain mukaan Helsingin kaupungilla tulee olla valtuustokausittainen alueellinen suunnitelma, joka ohjaa opiskeluhoolltopalveluiden järjestämistä Helsingin alueella. Alueellisessa opiskeluhoolltosuunnitelmassa on huomioitava oppijoiden kielellisten oikeuksien toteutuminen opiskeluhoolltopalveluissa.

Alueellinen opiskeluhoolltosuunnitelma hyväksytään Helsingin kaupunginvaltuustossa ja sitä päivitetään tarvittaessa. Se liitetään osaksi lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa, joka on Helsingissä osa Helsingin hyvinvointisuunnitelmaa. Hyvinvointisuunnitelmaa toteuttavat kaikki

Helsingin kaupungin toimialat yhteistyössä kaupungin kumppaneiden kanssa. Alueelliseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan liittyvät lait, joita suunnitelma koskee, ovat listattuna liitteessä 1.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolakia sovelletaan:

- esi-, ja perusopetuksen oppilaisiin
- lukiossa ja ammatillisessa perustutkintokoulutuksessa opiskeleviin opiskelijoihin (myös oppisopimusopiskelijoihin)
- ammattitutkintokoulutuksessa opiskeleviin oppivelvollisiin
- maahanmuuttajille järjestettävän perusopetukseen valmistavan opetuksen oppilaisiin
- niihin aikuislukion opiskelijoihin, jotka opiskelevat perusopetuksen oppimäärää
- lukio-opintoja aikuisten opetussuunnitelman mukaisesti opiskeleviin oppivelvollisiin
- tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijoihin (TUVA)
- työhön ja itsenäiseen elämään valmentavan koulutuksen (Telma) opiskelijoihin
- kansanopistojen oppivelvollisiin opiskelijoihin (myös aikuisten maahanmuuttajien kotoutumiskoulutuksessa olevat oppivelvolliset).

Oikeus opiskeluterveydenhuollon palveluihin on yllä mainittujen lisäksi myös muissa koulutuksissa, jotka oikeuttavat opintotukilain (65/1994) mukaiseen opintotukeen.

Opiskeluterveydenhuoltoa tarjotaan ammatillista perustutkintoa suorittavien opiskelijoiden lisäksi opiskelijoille, jotka suorittavat ammatillista ammatti- tai erikoisammattitutkintoa. Oppisopimusopiskelijat ovat pääsääntöisesti työterveyshuollon palveluiden piirissä.

2.2 Oppijan oikeus opiskeluhuollon palveluihin

Oppijalla on oikeus maksuttomaan opiskeluhuoltoon, joka tukee oppimista, ja jolla ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita haasteita (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 6 §). Oppijalla on lisäksi oikeus helposti saavutettavaan ja häntä lähellä olevaan yksilölliseen opiskeluhuollon palveluun sekä oikeus saada opiskeluhuoltopalveluita ja opiskeluhuoltokertomus omalla äidinkielellään joko suomeksi tai ruotsiksi.

Toteutamme opiskeluhuoltoa ensisijaisesti yhteisöllisenä opiskeluhuoltona, joka on osa esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten opetussuunnitelmaa ja toimintakulttuuria. Sen kehittämisestä ja toteutumisesta vastaa päiväkodin johtaja tai koulun tai oppilaitoksen rehtori/koulutuspäällikkö huomioiden oppijoiden tarpeet. Yhteisöllinen työ rakentaa turvallisen yhteisön lapsille ja nuorille esiopetuksessa koulussa ja oppilaitoksissa jokaisena päivänä.

Jos oppijalla on tarve yksilöllisen opiskeluhuollon palveluihin, niin Helsingissä vastaamme tähän järjestämällä opiskeluhuollon palvelut ensisijaisesti kouluissa ja oppilaitoksissa tai niiden läheisyydessä. Tarjoamme palveluiden järjestämiseen soveltuvat tilat. Jos tiloja ei ole mahdollista tarjota koulusta tai oppilaitoksesta, järjestämme palvelut päiväkodin, koulun tai oppilaitoksen välittömässä läheisyydessä. Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan perustellusta syystä järjestää myös muissa opiskeluterveydenhuollon palveluja antavissa toimipisteissä, jos se on tarkoituksenmukaista oppijoiden tarpeiden, palvelujen laadun, potilasturvallisuuden taikka muun näihin rinnastettavan syyn perusteella.

Yksilöllisessä opiskeluhoollossa oppijalla on oikeus päästä keskustelemaan henkilökohtaisesti opiskeluhoollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppija on tätä pyytänyt. Lisäksi kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Kiireellisuuden tarpeen arvioi aina asiantuntija. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon terveydenhoitajalla on päivittäin avoin vastaanottoaika, johon oppijat voivat tulla ilman ajanvarausta.

3. Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä

Helsingissä olemme perustaneet oppilas- ja opiskelijahuoltolain (14 a §) mukaisen alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän (asetettu kansliapäällikön päätöksellä 18.8.2023 § 122).

Ryhmän lakisääteisiin tehtäviin kuuluu valmistella Helsingin kaupunginvaltuustolle alueellinen opiskeluhoollon suunnitelma, ja sen toteutumisen seuranta ja arviointi. Lisäksi ryhmän tulee käsitellä Helsingin kaupungin ja Helsingin alueella toimivien koulutusten järjestäjien välisiä yhteistyökysymyksiä. Helsingissä alueellinen opiskeluhoollon ohjausryhmä toteuttaa myös Helsingin kaupungin koulutuksen järjestäjän opiskeluhoollon ohjausryhmän tehtäviä.

Alueelliseen opiskeluhoollon yhteistyöryhmään kuuluu edustajat kasvatuksen ja koulutuksen toimialalta, sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialalta sekä yksityisten, sopimus- ja valtion ja yliopiston koulujen ja oppilaitosten edustajat, huoltajien ja oppijoiden edustajat sekä kolmannen sektorin edustaja. Olemme valinneet edustajat lain määrittämällä tavalla ja heidän työtehtäviensä ja asemansa perusteella. Yhteistyöryhmänä voimme tarvittaessa kutsua kokouksiimme myös muita käsiteltävien aiheiden kannalta keskeisiä asiantuntijoita.

Tarvittaessa täydennämme tai muutamme alueellisen opiskeluhoollon yhteistyöryhmän kokoonpanoa, jos vastuut tai roolit organisaatiossa muuttuvat, tai jos lainsäädäntö niin edellyttää. Alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä kokoontuu säännöllisesti ja tarvittaessa.

4. Opiskeluhoollon palveluiden järjestämisen alueellisen toteutumisen tavoitteet ja periaatteet

Tässä luvussa kuvaamme opiskeluhoollon järjestämistä koskevat alueellisen toteutumisen tavoitteet ja periaatteet. Tavoitteet ja periaatteet perustuvat Helsingin kaupungin alueella toimivien koulutusten järjestäjien opiskeluhoollon suunnitelmiin. Jokainen koulutuksen järjestäjä määrittelee omissa opiskeluhoollon suunnitelmissaan sekä toimintasuunnitelmissaan

opiskeluhuollon toteuttamisen tarkemmat tavoitteet ja periaatteet. Yksityiset koulutuksen järjestäjät voivat halutessaan edistää kaupungin asettamia tavoitteita omalla toiminnallaan.

4.1 Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen tavoitteet

Opiskeluhuollon toimijoina olemme Helsingin kaupungissa sitoutuneet hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE) tavoitteisiin, jotka pohjautuvat kaupunkistrategiaan. Tavoitteenamme on kaventaa hyvinvointi- ja terveyseroja sekä vähentää eriarvoisuutta. Painopisteitämme ovat mielen hyvinvointi, harrastaminen ja vapaa-aika, liikkuminen, terveelliset elintavat, hyvät väestösuhteet sekä turvallinen ja kaunis kaupunki.

Painotamme yhteisöllisessä opiskeluhuollossa turvallisen oppimisyhteisön rakentamista, yksinäisyyden tavoitteellista ehkäisemistä sekä yhteisöllisyyden ja myönteisen vuorovaikutuksen vahvistamista. Lisäksi oppijoiden ja huoltajien osallisuuden vahvistaminen sekä liikkumisen edistäminen ovat osa kokonaisvaltaista hyvinvointityötämme. Yksilöllisessä opiskeluhuollossa selkeytämme palveluketjuja ja hoitoon pääsyä toimialojen välisellä yhteistyöllä. Lisäämme yhteistyötä huoltajien kanssa ja varmistamme sujuvat siirtymät opinpolulla sekä vahvistamme monialaista yhteistyötä.

Tavoitteenamme on, että opiskeluhuollon yhteistyö on hyvää ja sujuvaa koulutuksen järjestäjien, toimialojen sekä muiden toimijoiden kesken. Lisäksi tavoitteena on tasalaatuinen ja yhdenvertainen palvelu opetuksen ja koulutuksen järjestäjästä riippumatta.

4.2 Opiskeluhoitopalveluiden järjestämisen periaatteet

Keskeisimpänä periaatteenamme on lapsen ja nuoren etu. Tämä tarkoittaa, että opiskeluhuollon palvelut ovat saatavilla suomeksi ja ruotsiksi, oikea-aikaisesti ja lähellä lapsia ja nuoria. Varmistamme yhdenvertaisuuden toteutumisen ja otamme oppijat ja huoltajat mukaan opiskeluhoitopalveluiden järjestämistä koskevaan keskusteluun.

Haluamme panostaa oppijoiden ja huoltajien osallisuuden vahvistamiseen myös opiskeluhoitotyössä. Varmistamme tämän kodin ja koulun toimivalla yhteistyöllä ja oppijoiden huomioimisella kaikessa opiskeluyhteisöjen toiminnassa sekä suomeksi että ruotsiksi.

Johtamisemme ja toimintamme perustuu tietoon

Helsingin kaupungissa johdamme ja ohjaamme opiskeluhoitopalveluiden järjestämistä tiedolla. Tieto yhteisön hyvinvoinnista ohjaa yhteisöllistä opiskeluhoitoa, ja saamme tietoa esimerkiksi kouluterveyskyselyistä, TEA-viisarista, laajoista terveystarkastuksista sekä kolmen vuoden välein tehtävistä yhteisön hyvinvoinnin sekä ympäristön terveellisyyden ja turvallisuuden tarkastuksista. Lisäksi yksilöllisen opiskeluhuollon palveluiden järjestämistä ja saatavuutta seurataan Helsingin kaupungissa tarkastelemalla palveluun pääsyn nopeutta, määräaikojen toteutumista sekä läheteiden läpimenoaikaa. Seuraamme Helsingissä tietoa myös kuntalaisten elinoloista ja hyvinvoinnista, jotka kootaan valtuustokausittain tuotettavaan Helsingin tila ja kehitys -raporttiin, joka vastaa Helsingin hyvinvointikertomusta (HYTE-barometri).

5. Suunnitelma yhteistyöstä opiskeluhuollon kokonaisuuden toteuttamiseksi

Kaupungissamme toimii useita kaupunkiyhteisiä hyvinvointia ja terveyttä edistäviä monialaisia työryhmiä. Työryhmät työskentelevät erilaisten terveyteen ja hyvinvointiin liittyvien aiheisälttöjen parissa ja edistävät Helsingin kaupungin strategisia tavoitteita sekä toteuttavat eri toimialojen suunnitelmia. Työryhmissä on mukana myös kaupungin ulkopuolisia toimijoita. Lisäksi työryhmät voivat osallistua esimerkiksi ennakkoarviointien, lausuntojen ja hyvinvointikertomusten tekemiseen. Suunnitelmallinen yhteistyö edistää oppijoiden hyvinvointia ja terveyttä.

Verkostokokonaisuuden avulla pyrimme, että palveluja johdetaan ja kehitetään yhteistyöllä eri toimialojen ja eri toimijoiden välillä ja siihen, että havaitsemme mahdolliset puutteet palvelujärjestelmässä riittävän ajoissa. Varmistamme myös ruotsinkielisten palveluiden riittävyden ja saatavuuden.

5.1 Yhteistoimintarakenteet

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämiseen liittyvä lainsäädäntö edellyttää Helsingin kaupungilta entistä tiiviimpää yhteistyötä ja vuoropuhelua eri sektoreiden kanssa (Laki sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 612/2021, 6 §). Lakisääteisiä hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyviä monialaisia ryhmiä Helsingissä ovat:

- Koulutuksen järjestäjäkohtainen opiskeluhuollon ohjausryhmä (nykyisin myös alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä)
- Koulun tai oppilaitoksen yhteisöllinen opiskeluhoitoryhmä tai esiopetuksen alueellinen opiskeluhoitoryhmä
- Ehkäisevän päihdetyön toimielin
- Nuorten ohjaus- ja palveluverkosto
- Nuorisoneuvosto
- Vammaisneuvosto

Olemme yhdistäneet Helsingissä alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän ja Helsingin kaupungin koulutuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmän, jolloin alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä toteuttaa myös lakisääteisiä (oppilas- opiskelijahuoltolaki 14 §) koulutuksen järjestäjän opiskeluhuollon ohjausryhmän tehtäviä. Nämä tehtävät on kuvattu tarkemmin Helsingin kaupungin järjestämän koulutuksen opiskeluhoitosuunnitelmassa ja alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän toiminta on kuvattu tarkemmin luvussa 3.

Lisäksi sosiaali- terveys- ja pelastustoimialan ja kasvatuksen ja koulutuksen toimialan opiskeluhuollon yhteistyösopimuksen seurantaan varten on perustettu opiskeluhuollon yhteistyön

ohjausryhmä, jonka tehtävänä on edistää yhteistoimintaa, kehittää toiminnan sisältöä ja seurata laatua, sopia vuosittaisesta talousarviosta sekä seurata taloutta. Helsingin kaupunkina meidän on neuvoteltava vähintään kerran vuodessa HUS-yhtymän sekä kaupungissa toimivien muiden hyvinvointia ja terveyttä edistävien julkisten toimijoiden, yksityisten yritysten ja yleishyödyllisten yhteisöjen kanssa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevista tavoitteista, toimenpiteistä, yhteistyöstä ja seurannasta.

5.2 Tiedonkulku

Tiedonkululla on suuri merkitys sujuvan yhteistyön kannalta. Tiedonkulumme periaatteita ovat avoimuus ja läpinäkyvyys eri toimijoiden välillä opiskeluhuollon järjestämiseksi. Yhteistyön sujumisen varmistamiseksi työntekijöillä tulee olla riittävä tieto alueellisen opiskeluhuollon järjestämisvastuista sekä tehtävänjaosta.

Varmistamme joustavan ja sujuvan tiedonkulun yksityisten koulutuksen järjestäjien ja Helsingin kaupungin välillä. Yhdessä koulutuksen järjestäjänä varmistamme, että ajantasainen tieto opiskeluhoitopalveluista on helposti saatavilla oppijoille, huoltajille ja yhteistyökumppaneille. Päivitämme muun muassa säännöllisesti tiedotuskanaviamme.

5.3 Helsingin kaupungin ja koulutuksen järjestäjien välinen opiskeluhuollon yhteistyö

Teemme Helsingissä tiivistä yhteistyötä koulutuksen järjestäjien kesken. Yhteistyön tueksi on perustettu erilaisia yhteistyörakenteita.

Helsingin kaupunki koulutuksen järjestäjänä hankkii esiopetusta yksityisiltä palveluntuottajilta. Tällöin esiopetuksen opiskeluhuollon palveluiden järjestämisestä on vastuussa Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys-, ja pelastustoimiala. Esiopetuksen opiskeluhoitoa kaupunkitasolla koordinoi, kehittää ja linjaa koko esiopetuksen monihallintokuntainen opiskeluhoitoryhmä.

Ryhmän tehtävänä on sopia esiopetuksen opiskeluhooltoon liittyvän yhteistyön yleisistä periaatteista ja rakenteista, käytännön toiminnan järjestämisestä, keskinäisestä työnjaosta ja vastuista. Ryhmän tehtäviin kuuluu sopia sekä yhteisölliseen terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseen että yksittäisen lapsen tuen tarpeen arviointiin, tukemiseen ja hänen asioidensa käsittelyyn liittyvät periaatteet ja toimintatavat. Esiopetuksen osalta varmistamme yhteistyön opiskeluhuollon osalta myös alueellisilla esiopetuksen verkostotapaamisilla, jossa käsittelemme opiskeluhoitoa ja sovimme yhteistyöstä.

Myös perusopetuksen, lukio- ja ammatillisen koulutuksen osalta järjestämme säännöllisiä yhteistyötapaamisia yksityisten koulutusten järjestäjien kanssa. Yhteistyötapaamisten lisäksi kutsumme koolle yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen opiskeluhoitoa koskevan yhteistyöfoorumin, jossa jaamme ajankohtaista tietoa, käymme yhteistä keskustelua sekä sovimme tarvittaessa yhteisistä opiskeluhooltoon liittyvistä asioista.

Yksityisillä koulutuksen järjestäjillä on oma vapaaehtoinen valtakunnallinen yksityiskoulujen opiskeluhuollon ohjausryhmä. Ryhmä mahdollistaa ei-kunnallisten koulutusten järjestäjien yhteistyön ja verkostoitumisen opiskeluhoitoa koskevissa asioissa. Ohjausryhmä huolehtii osaltaan koulujen ja oppilaitosten sijaintikuntien kanssa tehtävästä yhteistyöstä. Ohjausryhmän toiminta on osa Yksityiskoulujen Liiton toimintaa.

5.4 Helsingin kaupungin järjestämisvastuulla olevat palvelut

Seuraavassa kuvaamme opiskeluhoitoa palvelut, jotka ovat Helsingin kaupungin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan järjestämisvastuulla. Lastenneuvolatoiminta, kouluterveydenhuolto sekä opiskeluterveydenhuolto kuuluvat Helsingissä sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan perhe- ja sosiaalipalveluihin (terveydenhoitajat) sekä terveys- ja päihdepalveluihin (lääkärit). Kuraattori- ja psykologipalvelut tuotetaan osana Helsingin kaupungin kasvatuksen ja koulutuksen toimialaa. Palvelut järjestetään sekä suomen että ruotsin kielellä.

Helsingin kaupungilla on velvollisuus järjestää psykologi- ja kuraattoripalvelut myös yksityisille koulutuksen järjestäjille. Yksityiset koulutuksen järjestäjät voivat valintansa mukaan huolehtia palvelujen järjestämisestä myös osittain tai kokonaan itse omana toimintanaan. Kuitenkin sosiaali-, ja terveys- ja pelastustoimiala tuottaa koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut kaikille koulutuksen järjestäjille. Alla kuvatut palvelut toimivat joustavasti yhteistyössä oppijoiden hyvinvoinnin ja terveyden tukemiseksi.

Neuvolatoiminta

Lastenneuvolassa seurataan lapsen kasvua ja kehitystä, edistetään lapsen ja koko perheen terveyttä ja hyvinvointia sekä vahvistetaan vanhemmuutta. Tarvittaessa lapselle tai perheelle järjestetään tukea moniammatillisena yhteistyönä ja lastenneuvola tekee Helsingissä yhteistyötä esiopetuksen kanssa.

Koulu- ja opiskeluterveydenhuolto

Helsingin kaupungin koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtävänä on tukea jokaisen oppijan mahdollisimman tervettä kasvua ja kehitystä sekä vahvistaa oppimisen ja terveen aikuisuuden edellytyksiä sekä ehkäistä syrjäytymistä. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollon perustehtävänä on edistää oppijoiden terveyttä, hyvinvointia ja opiskelukykyä sekä valvoa opiskeluympäristön terveydellisiä oloja. Se sisältää terveyden- ja sairaanhoitopalveluista mielenterveyden-, päihde- ja seksuaaliterveyden palveluita.

Lääkäripalvelut

Lääkärit tekevät asetuksen 338/2011 edellyttämiä laajoja terveystarkastuksia neuvoloissa ja koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa yhteistyössä terveydenhoitajien kanssa. Laajojen terveystarkastusten lisäksi on tärkeä kohdistaa ylimääräisiä tarkastuksia ja tapaamisia niihin lapsiin ja nuoriin sekä perheisiin, joilla on psyykkisiä, sosiaalisia tai terveydellisiä ongelmia tai

huolenaiheita. Tarvittaessa järjestetään yhteistyötapaamisia muiden auttavien tahojen kanssa ja tehdään kokonaisvaltainen yhteinen suunnitelma.

Kuraattori- ja psykologipalvelut

Kuraattori tukee oppijoita sekä heidän huoltajiaan sosiaalityön keinoin sekä yhteisöllisellä että yksilötasolla. Kuraattori tarjoaa tukeaan esimerkiksi tilanteissa, joissa oppijalla on haasteita, jotka vaikuttavat oppimiseen tai opiskeluun, sosiaalisiin suhteisiin tai yleiseen elämänhallintaan.

Psykologin tehtäviin sisältyy mielenterveyttä ja hyvinvointia sekä oppimista ja opiskelua edistävää ja ongelmia ennalta ehkäisevää työtä yksilöiden ja yhteisöjen kanssa. Psykologin yksilö- ja asiakastyö sisältää oppijan kehitykseen, oppimiseen ja opiskeluihin liittyvien kysymysten selvittelyä ja arviointia.

6. Koulutuksen järjestäjien arviot opiskeluhuoltopalvelujen kokonaistarpeesta sekä muista tarvittavista toimenpiteistä

Kokonaistarpeen arvioinnissa yhteisöllisen ja yksilöllisen opiskeluhuollon riittävien resurssien varmistamiseksi hyödynnämme paikallista oppijoita koskevaa seurantatietoa terveydestä, hyvinvoinnista ja elinoloista. Huomioimme muun muassa yksiköiden määrän, oppijoiden määrän yksiköissä sekä toimintaympäristön erityispiirteet. Koulutuksen järjestäjien omat arviot opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ovat kuvattuina tarkemmin koulutuksen järjestäjien opiskeluhuoltosuunnitelmissa.

Helsingin hyvinvointisuunnitelmassa kuvataan tarkemmin Helsingin erityispiirteitä. Olemme tunnistanee hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen haasteiksi alueiden eriytymisen, turvattomuuden kokemusten yleistymisen sekä lasten ja nuorten osallisuuden kokemuksen heikentymisen. Yleistä huolta herättävät myös rikollisuus, väkivalta, huumeiden käyttö ja huumekauppa sekä eri kieli- ja kulttuuriryhmien väliset ristiriidat. Nämä huolenaiheet heijastuvat myös päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten arkeen sekä opiskeluhuoltopalveluiden kasvaneeseen tarpeeseen.

Vuoden 2023 kouluterveyskyselyn mukaan huolenaiheita Helsingissä ovat erityisesti lisääntyneet myöhästymiset ja poissaolot opetuksesta, kiusaamisen ja väkivaltaisen käytöksen kasvu, yksinäisyyden lisääntyminen, kasvaneet seksuaalisen häirinnän kokemukset sekä opiskelijoiden huumekekeiluiden yleistymisen. Lisäksi tunnistamme, että opiskeluhuollon kokonaistarvetta kasvattavat pitkät hoitojonot erityissairaanhoitossa, jonka seurauksena erikoissairaanhoiton viive kuormittaa yksilöllistä opiskeluhuoltoa merkittävästi.

Olemme luoneet Helsingissä erilaisia rakenteellisia ja toimintaan liittyviä uudistuksia, joilla olemme selkeyttäneet palveluketjuja ja edistäneet lasten ja nuorten hyvinvointia ja terveyttä. Näitä uudistuksia ovat olleet muun muassa Perhekeskus-malli, kulttuuri- ja vapaa-ajan toimialan liikuntatoimen uudistukset, Lasten ja nuorten matalan kynnyksen palvelumalli sekä Lasten ja nuorten mielenterveyden palveluketjumalli. Uusien mallien käyttöönotolla tavoittelemme opiskeluhoitopalveluiden ja muiden toimijoiden välisen yhteistyön sujuvuutta sekä helpotamme palvelun tarpeen arvioimista ja ohjausta.

Arvioimme opiskeluhoitopalveluiden kohdentamista erilaisten periaatteiden mukaisesti, jotta oppijan tarvitsema tuki on riittävää ja oikea-aikaista. Opiskeluhoitopalveluiden kohdentamiseen vaikuttavat alueen sosioekonominen asema, erityistä tukea tarvitsevien määrä sekä vieraskielisten oppijoiden osuus. Neuvola-, koulu- ja opiskeluterveydenhuollon mitoitustarpeisiin vaikuttavat kokonaisjärjestelmän toimivuus ja erilaisten tukimuotojen saatavuus.

7. Suunnitelma opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentamisesta

Opiskeluhoitomme on ensisijaisesti ennaltaehkäisevää oppijoiden hyvinvointia ja terveyttä tukevaa yhteisöllistä työtä. Yksilöllisiä kuraattori- ja psykologipalveluita järjestämme oikea-aikaisesti oppijan tarpeen mukaan. Koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa tarjotaan vuosittain terveystarkastukset ja tarvittaessa muita palveluita.

Helsingissä olemme havainneet yksikkö- ja aluekohtaisia eroja opiskeluhoitopalveluiden tarpeessa, sekä huolta aiheuttavia ilmiöitä Helsingin alueella ja oppimisyhteisöissä. Meidän tulisi huomioida voimavarojen kohdentamisen suunnittelussa se, että palveluiden tarjonta kohdistuisi vahvemmin tarpeen mukaan. Tarvitsemme opiskeluhoitopalveluiden voimavarojen kohdentamiseen joustavuutta, jotta pystyisimme ajoissa reagoimaan eri aikoina erilaisiin hyvinvoinnin kannalta haastaviin ilmiöihin.

Sujuva ja hyvä yhteistyö on keskeistä Helsingin kaupungin alueen toimijoiden välillä riittävän ja tarpeen mukaisen voimavarojen kohdentamisen kannalta. Monialainen yhteistyö on tärkeää niin yhteisöllisessä kuin yksilöllisessä opiskeluhoitossa ja erityispalveluihin ohjaamisessa. Tarkastelemme myös koulujen ja oppilaitosten kokonaistilannetta sekä palveluverkon erityispiirteitä kohdentaessamme voimavaroja.

Henkilöstömitoitukset

Noudatamme Helsingissä opiskeluhoitopalveluiden työntekijämitoituksissa oppilas- ja opiskelijahuoltolain (9 a §) sekä Terveyden- ja hyvinvoinninlaitoksen (THL) suositusten mukaisia mitoituksia. Tarkastelemme työntekijämitoitusta alueellisena kokonaisuutena ja

henkilöstöresurssia kohdentaessa huomioimme esiopetuksen, koulujen ja oppilaitosten erilaiset tarpeet. Opiskeluhoitopalveluiden työntekijät ovat keskeisiä asiantuntijoita opiskeluhoollon henkilöstöresurssin kohdentamisen tarpeen arvioimisessa.

Seuraavassa taulukossa kuvataan mitoitusten mukainen työntekijämäärä suhteessa oppijoiden määrään.

Henkilöstömitoitukset (oppijaa/työntekijä)

	Esiopetus	Perusopetus	Toinen aste
Kuraattorit	670	670	670
Psykologit	780	780	780
Terveydenhoitajat	320 (neuvolaikäiset)	460	570
Lääkärit	2270 (neuvolaikäiset)	2100	1800

Taulukko 1. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja THL:n suositusten mukaiset mitoitukset.

8. Toimenpiteet alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi

Vastuu alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteuttamisesta on kaikilla Helsingin alueen toimijoilla. Alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seuraa alueellinen opiskeluhoollon yhteistyöryhmä. Suunnitelma on voimassa valtuustokausittain, ja sitä tarkistetaan ja päivitetään tarvittaessa.

Tulemme suunnittelemaan alueellisessa opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä, miten ja millaisilla mittareilla alueellisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seurataan ja kuinka usein seuranta toteutetaan. Pyrimme edistämään Helsingissä kaupunkilaisten hyvinvointia ja terveyttä erilaisilla suunnitelma-asiakirjoilla, joihin alueellinen opiskeluhoitosuunnitelma omalta osaltaan vastaa.

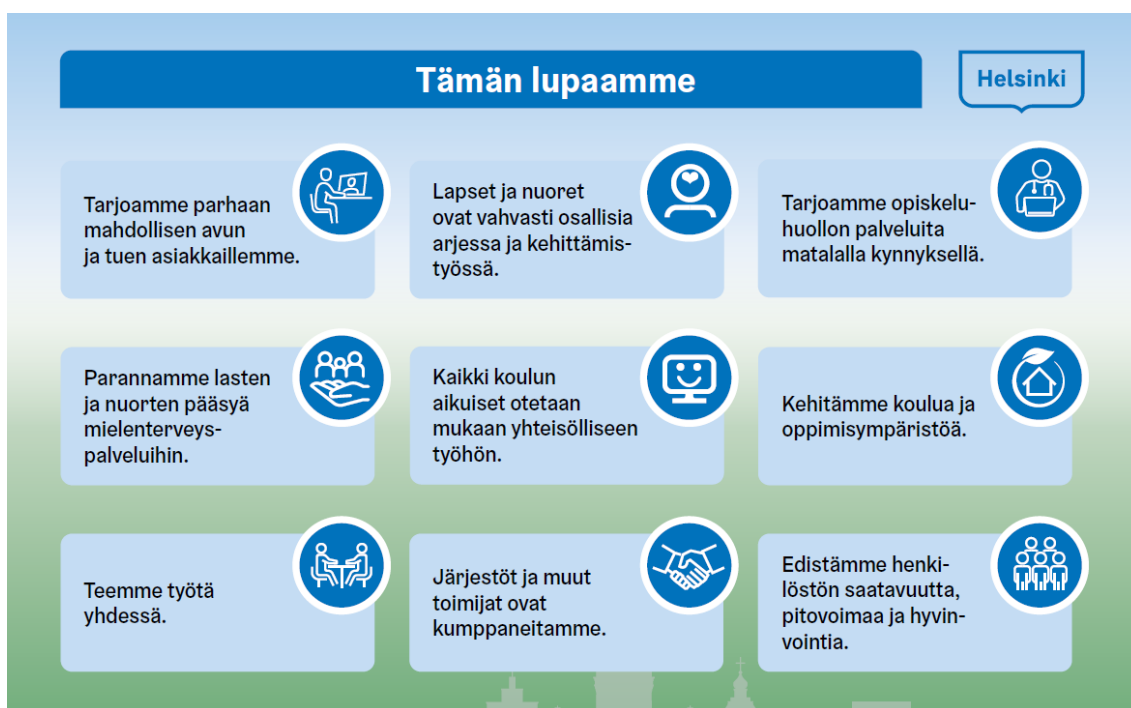
Liitteet

Liite 1. Alueelliseen opiskeluhoitosuunnitelman liittyvät lait ja asetukset.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain lisäksi opiskeluhoollon järjestämiseen ja ohjaukseen liittyy seuraavia lakeja:

- Perusopetuslaki
- Laki kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta
- Lukiolaki
- Laki ammatillisesta koulutuksesta
- Laki tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta
- Terveystieteiden tutkimuslaki
- Laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta
- Laki potilaan asemasta ja oikeuksista
- Laki sosiaalihoollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista
- Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveystieteidenhuollosta 338/2011
- EU:n tietosuojalaki
- Tietosuojalaki

Liite 2. Yhdessä toimien -palvelulupaus

Helsinki

Helsingin kaupunki

Pohjoisesplanadi 11–13
00170 Helsinki
PL 1
00099 Helsingin kaupunki
Puhelinvaihte 09 310 1641

www.hel.fi